

תום' חד מקבאי

ובכאי דאמר שמואל חלץ לאחיות לא נפטרו צרות לצרות נפטרו אחיות פסק הרב כשמואל ואליבא דרב אשי דע"ג דלא אליבא זיקא לשווי צרה כעוזה הווצרף הרב ז"ל למפסק הלכתא כשמואל ואליבא דרב אשי משום דסוגיא קמא בשמעתתא משוי לחליצה צרות כאחיות ופליגא אדרב אשי לפיכך הוצרך ליה למיפסק כשמואל ולעולם בחליצה פסולה דפליג רב ושמואל הלכה כרב דחליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין. הלכך הא דתנן הכא חולצות האחיות ולא מתייבמות כל אחת ואחת צריכה חליצה משניהם והרב ז"ל דאי הוי"ל (להצריך) [לפישן] כדביר רב שאמר ג' אחיות יבמות וכו' כדאוקמנא בגמ' דגפיל בזה אחר זה אבל בבא א' כל אחת צריכה חליצה משניהם אלא שקצוה הרב ז"ל דבריו כמנהגו ואי איכא א' נאן דס"ל דמושם דס"ל לאן אלפס הלכתא כשמואל לכך קצר כדברי הרב. ומנ"ל לרב ז"ל דהלכתא כשמואל והא ק"ל רבא באסורי. ואי משום דהניא כותיה דרב אשי חלץ לאחיות לא נפטרו צרות לצרות (לא) נפטרו אגודא לא פליג רב אדשמואל בהא מילתא וכל המיקיל בו צריך להביא ראיה לדבריו ואין רוח חכמים נוטה הימנו. והוי יודע דמאי דאמרי' בגמ' גבי האי מותני' דילמא דרמיבם חד מיית אידך וקא בטלה מצות יבמין כלומר דאולא אחותה בלא חליצה זיקא אליבא דמ"ד אין זיקא אבל למ"ד יש זיקה וק"ל כותיה (3) דלמא דרמיבם חד מיית אידך לא מפטרא אחותה בלא חליצה דתנן בפי' החולץ' שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה משום ר' יהודה כן בחריה אמרו אומרים לו הומתן עד שיעשה אחיך הגדול מעשה מתה היבמה יבנס את אשתו מת הדיבם צריכה חליצה ואמר גבי האי כיצד אמר רב הונא אמר רב ושומרת יבם שמתה מותרת באמה אלמא קסבר אין זיקה ואסיקנא לאחר מיתה און מחיים לא דאסור לבטל מצות יבמין ופרש"י ז"ל דאולא יבמה בלא חליצה (4) כדנתן מת יבם מוציא את אשתו בנט ואת אשת אחיו בחליצה ויכין דקדיל יש זיקה אפי' בתרי אדמייבם חד מיית אידך גבי האפטרותא חליצה בלא חליצה אמר רבא בר רב הונא אמר רב שלשה אחיות יבמות שנפלו לשני אחים יבמין זה חולץ לאחת וזה חולץ לאחת והאמצעית צריכה חליצה משניהם פירוש אמצעית שלישי א"ל רבא מדקאמרת ואמצעית צריכה חליצה משניהם קסבר יש זיקה ולפיכך חליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין אי הכי קמייתא נמי (לא) צריך אי גפיל בבא הכי נמי לא צריכא דנפיל בזה אחי' נפל תוא [חליץ] ראובן נפל אידך חליץ שמעון נפל אידך חליץ האי מפיפק זיקתו פירוש נפיל בבא אי שבאו לפני ב"ד לאחר שמתו ג'

בעליהן ששילשתי צריכות חליצה אעפ"י שמתו בעליהן בזה אחר זה והשתא מיהת כשבאו לפני ב"ד חליצה פסולה היא שכל אחד אחות וכל א' וא' צריכה חליצה מן האחין אבל בנפול בזה אחי' שכל א' שמת בעלה באה לב"ד לחלוץ ועדיין לא מתו האחין האחרים וחליץ לה ראובן חליצה כשירה הוא (7) כיון שמת האחד קודם שמת השלישי וחליצה כשירה היא כשמת השלישי חליצה פסולה היא בין למ"ד יש זיקה בין למ"ד אין זיקה ידאחות

כו:

למיתה דתרי לא חיישינן. מימה דפ"ק דיומא (דף 3.) גבי הא דאמר ר' יהודה אף אשה אחרת מתקינין לו שמא תמות אשתו ופרכי לה רבנן א"כ אין לדבר סוף ומאי קושיא הא רבנן חיישי הכא למיתה דחד ולא דתרי ואר"י דהכי פרכי ליה כיון דחיישת למיתה דזמן מועט אע"ג דלא שכיחא תמוש נמי למיתה דתרי אע"ג דלא שכיח וא"כ אין לדבר סוף ומשני התם (דף ג.) דלר' יהודה מיתה דחדא שכיחא פירוש אפי' לזמן מועט דתרי לא שכיחא והא דקאמרי התם רבנן מיתה לא שכיחא לאו משום שאין לדבר סוף דהא דקאמר אין לדבר סוף היינו משום דלא שכיח דכפרשי' כי מיתה דחד דשכיח יש לדבר סוף דתרי ודאי לא שכיח:

מדקאמרת אמצעית צריכה חליצה משניהם קא סברת יש זיקה וחליצה פסולה וכו'. ואית ספרים דגרסי מדקאמר זה חולץ לאחת וזה חולץ לאחת קא סברת יש זיקה ופי' צנוקטרס דלא גרסי' ליה ונראה דלא גרסי ליה צנוקטרס משום דלמ"ד אין זיקה נמי זה חולץ לאחת וזה חולץ לאחת דאי אפשר לייבם אחת משום ציטול

מזות יבמין וליכא למימר נמי דאחד יחלוץ לשמהין דלמ"ד אין זיקה נמי אין חליצה פסולה של ראובן שכבר חלץ לאחת מפקעת זיקת שמעון החשוכה דהא לקמן קאמר בשלמא זרה דרחל לא תפטר משום דחליצת רחל חליצה פסולה היא אלמא אפי' למ"ד אין זיקה אין חליצת רחל פוטרת זיקת זרתא החשוכה דהא אוקי דשמואל אליבא דמ"ד אין זיקה קאמר והי"ה דה"ג לא תפטר חליצת ראובן השניה מלח השני דהא אכתי לא מסיק אדעמיה לחלק בין מיפטר נפשה בין מיפטר זרה ולר"י נראה דשפיר גרסי' ליה דלפי האמת למ"ד אין זיקה חליצה גרועה פוטרת החשוכה הימנה דאמר' דהדיא צפרק ר"ג (לקמן דף נא.) וספ' דלמ"ד אין זיקה חלץ לבעלת הגט נפטרה זרתא אע"ג דבעלת הגט חליצתה פסולה טפי משל זרה שהרי חשוכה כחלוצה אכלו למיסר בקרובותיה וע"כ שמואל דאמר חלץ לאחיות לא נפטרו צרות נבעלת הגט לא נפטרה זרה סבר דיש זיקה וסוגיא דבסמון אינה לפי האמת אלא הי"פ בשלמא זרה דרחל לא תפטר כלומר אפי' אם תאמר דלמ"ד אין זיקה נמי חליצה פסולה צריכה לחזור והשתא ניחא דזרת רחל לא תפטר מ"מ זרה דלאה תפטר דחליצה כשרה היא מדע דלחות סוגיא אינה לפי האמת דהא פריך בחר הכי ואזכר דרחל מי מיפטרה והתנן כו' אלמא בעי למימר דלמ"ד אין זיקה לא מיפטרה רחל דחליצת זרה אע"ג דלא אסיקא זרה אלא מוכחה וכ"ש אם היו שוות וא"כ איך מדקדק אפילו לפי גירסת הקונט' דיש זיקה ומדקאמר אמנעית צריכה חליצה משניהם אלא על אותה סוגיא אין לסמוך דכפרשי' דלא קאי הכי וכי מפרש דשמואל התמיל ולא התמיל קאמר לא יאמר עוד דשמואל אליבא דמ"ד אין זיקה קאמר כמו שאפרש דלדידיה חלץ לאחיות ולבעלת הגט נפטרו צרות וגרסינן שפיר מדקאמר זה חולץ לאחת כו' קסבר יש זיקה ומדקאמר אמנעית צריכה חליצה משניהם קא סבר דחליצה פסולה צריכה לחזור ואע"ג דתרווייהו יכול לדקדק מסיפא מ"מ מה שיכול לדקדק מרישא

מדקדק: וחליצה פסולה צריך לחזור וכו'. לא וא' כמו שפירש צנוקטרס דכל היכא שאינו יכול לייבם חשיבה חליצה פסולה דהא אמר **צפ"ק** (נעיל דף יא.) גבי מחזיר גרושתו או היא או זרתא חולצת ולא חשיבה חליצת גרושה חליצה פסולה אע"ג דאין יכול לייבמה ולקמן נמי קאמר אלא זרה דלאה תפטר דחליצתה כשרה אלמא חשיבה לה חליצה כשרה אע"ג דאסיקא ליבמה משום ציטול מזות יבמין דנאי דלא נפול בזה אחי' נפל תוא [חליץ] ראובן נפל אידך חליץ שמעון נפל אידך חליץ האי מפיפק זיקתו פירוש נפיל בבא אי שבאו לפני ב"ד לאחר שמתו ג' דאמרי' דמ"ד אין זיקה אבל למ"ד יש זיקה וק"ל כותיה (3) דלמא דרמיבם חד מיית אידך לא מפטרא אחותה בלא חליצה דתנן בפי' החולץ' שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה משום ר' יהודה כן בחריה אמרו אומרים לו הומתן עד שיעשה אחיך הגדול מעשה מתה היבמה יבנס את אשתו מת הדיבם צריכה חליצה ואמר גבי האי כיצד אמר רב הונא אמר רב ושומרת יבם שמתה מותרת באמה אלמא קסבר אין זיקה ואסיקנא לאחר מיתה און מחיים לא דאסור לבטל מצות יבמין ופרש"י ז"ל דאולא יבמה בלא חליצה (4) כדנתן מת יבם מוציא את אשתו בנט ואת אשת אחיו בחליצה ויכין דקדיל יש זיקה אפי' בתרי אדמייבם חד מיית אידך גבי האפטרותא חליצה בלא חליצה אמר רבא בר רב הונא אמר רב שלשה אחיות יבמות שנפלו לשני אחים יבמין זה חולץ לאחת וזה חולץ לאחת והאמצעית צריכה חליצה משניהם פירוש אמצעית שלישי א"ל רבא מדקאמרת ואמצעית צריכה חליצה משניהם קסבר יש זיקה ולפיכך חליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין אי הכי קמייתא נמי (לא) צריך אי גפיל בבא הכי נמי לא צריכא דנפיל בזה אחי' נפל תוא [חליץ] ראובן נפל אידך חליץ שמעון נפל אידך חליץ האי מפיפק זיקתו פירוש נפיל בבא אי שבאו לפני ב"ד לאחר שמתו ג'

בעליהן ששילשתי צריכות חליצה אעפ"י שמתו בעליהן בזה אחר זה והשתא מיהת כשבאו לפני ב"ד חליצה פסולה היא שכל אחד אחות וכל א' וא' צריכה חליצה מן האחין אבל בנפול בזה אחי' שכל א' שמת בעלה באה לב"ד לחלוץ ועדיין לא מתו האחין האחרים וחליץ לה ראובן חליצה כשירה הוא (7) כיון שמת האחד קודם שמת השלישי וחליצה כשירה היא כשמת השלישי חליצה פסולה היא בין למ"ד יש זיקה בין למ"ד אין זיקה ידאחות

ארבעה אחין פרק שלישי יבמות

חמשה נמי. שנים נשואים שתי אחיות ומתו השנים ונשארו השלשה דלמא אדמייבם חד מייתו להו תרי וצטלה מזות יבמין: **לפני שני אחין יבמין.** כלומר לפני שני אחי בעליהן שהן יבמיהן: **אמנעית.** כלומר שלשית ולאו דוקא נקט: **צריכה חליצה משניהן.** כדמפרש ואזיל:

לא גרסינן **מדקאמרת זה חולץ כו'** אלא הי"ג **מדקאמרת צריכה חליצה משניהם קסברת יש זיקה והויא לה חליצה פסולה וחליצה פסולה צריכה לחזור כו'.** כלומר מדקאמרת צריכה חליצה משניהם קסברת אלימא מזות זיקת יבמין למיירמי אתרווייהו והך חליצה על כרחך חליצה פסולה היא כלומר גרועה שאם רצה לייבם אינו יכול דלחות חלוצתו היא הילכך לאו מעלייתא היא וצריכה לחזור על כוין דלא מיפקעא זיקה דתרווייהו דחליצה דחדא משום דאלימא זיקה ורמיא אתרווייהו: **קמייתא.** שמים ראשונות נמי ליבשו חליצה משניהם דחליצתן נמי לאו מעלייתא היא דאי צני לייבומי לא מצי הואלי ויש זיקה: **בבא אחת.** כלומר אם צאו לחלוץ כאחת שלש הספקה הראשונה לחלוץ עד שנפלה גם השניה והשלישית הכי נמי דכולן צריכות לחזור אחר כל האחין: **הכא דנפלו זו אחר זו.** נפילתה של זו אחר חליצתה של זו: **נפלה לה חדא חלץ לה ראובן.** וחליצה כשרה היתה שאם רצה יכול לייבם: **נפלה אידך חלץ לה שמעון.** וגם זו כשרה שאם רצה מייבם ואין כאן אחות זקוקה שכבר חלצה אחותה קודם נפילת זו. נפלה שלישית אי צעי לייבומי לא מצי דלחות חלוצת שניהם היא וצולא כלום נמי לא נפקא דלחות חליצה אינה אלא מדצרי סופרים לקמן דהחולץ (דף מ:.) הלכך חלץ האי חליצה כל דהו ולאו מעלייתא היא שאם חפץ לא ייבם ומישרו חלוצתו וזיקתו שוות שמהין לגרוע ופקעה זיקתו דחלוצתו. חלץ האי מפקע זיקה: **והא אמר רב אין זיקה.** צפרק כיצד (נעיל דף פ:.) א"ר הונא אמר רב שומרת יבם שמתה מותר בלמה: **חלץ**

הסוגיא **הכא דנפלו זו אחר זו.** נפילתה זרה סבר דיש זיקה וסוגיא דבסמון אינה לפי האמת אלא הי"פ בשלמא זרה דרחל לא תפטר כלומר אפי' אם תאמר דלמ"ד אין זיקה נמי חליצה פסולה צריכה לחזור והשתא ניחא דזרת רחל לא תפטר מ"מ זרה דלאה תפטר דחליצה כשרה היא מדע דלחות סוגיא אינה לפי האמת דהא פריך בחר הכי ואזכר דרחל מי מיפטרה והתנן כו' אלמא בעי למימר דלמ"ד אין זיקה לא מיפטרה רחל דחליצת זרה אע"ג דלא אסיקא זרה אלא מוכחה וכ"ש אם היו שוות וא"כ איך מדקדק אפילו לפי גירסת הקונט' דיש זיקה ומדקאמר אמנעית צריכה חליצה משניהם אלא על אותה סוגיא אין לסמוך דכפרשי' דלא קאי הכי וכי מפרש דשמואל התמיל ולא התמיל קאמר לא יאמר עוד דשמואל אליבא דמ"ד אין זיקה קאמר כמו שאפרש דלדידיה חלץ לאחיות ולבעלת הגט נפטרו צרות וגרסינן שפיר מדקאמר זה חולץ לאחת כו' קסבר יש זיקה ומדקאמר אמנעית צריכה חליצה משניהם קא סבר דחליצה פסולה צריכה לחזור ואע"ג דתרווייהו יכול לדקדק מסיפא מ"מ מה שיכול לדקדק מרישא **מדקדק: וחליצה פסולה צריך לחזור וכו'.** לא וא' כמו שפירש צנוקטרס דכל היכא שאינו יכול לייבם חשיבה חליצה פסולה דהא אמר **צפ"ק** (נעיל דף יא.) גבי מחזיר גרושתו או היא או זרתא חולצת ולא חשיבה חליצת גרושה חליצה פסולה אע"ג דאין יכול לייבמה ולקמן נמי קאמר אלא זרה דלאה תפטר דחליצתה כשרה אלמא חשיבה לה חליצה כשרה אע"ג דאסיקא ליבמה משום ציטול מזות יבמין דנאי דלא נפול בזה אחי' נפל תוא [חליץ] ראובן נפל אידך חליץ שמעון נפל אידך חליץ האי מפיפק זיקתו פירוש נפיל בבא אי שבאו לפני ב"ד לאחר שמתו ג' דאמרי' דמ"ד אין זיקה אבל למ"ד יש זיקה וק"ל כותיה (3) דלמא דרמיבם חד מיית אידך לא מפטרא אחותה בלא חליצה דתנן בפי' החולץ' שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה משום ר' יהודה כן בחריה אמרו אומרים לו הומתן עד שיעשה אחיך הגדול מעשה מתה היבמה יבנס את אשתו מת הדיבם צריכה חליצה ואמר גבי האי כיצד אמר רב הונא אמר רב ושומרת יבם שמתה מותרת באמה אלמא קסבר אין זיקה ואסיקנא לאחר מיתה און מחיים לא דאסור לבטל מצות יבמין ופרש"י ז"ל דאולא יבמה בלא חליצה (4) כדנתן מת יבם מוציא את אשתו בנט ואת אשת אחיו בחליצה ויכין דקדיל יש זיקה אפי' בתרי אדמייבם חד מיית אידך גבי האפטרותא חליצה בלא חליצה אמר רבא בר רב הונא אמר רב שלשה אחיות יבמות שנפלו לשני אחים יבמין זה חולץ לאחת וזה חולץ לאחת והאמצעית צריכה חליצה משניהם פירוש אמצעית שלישי א"ל רבא מדקאמרת ואמצעית צריכה חליצה משניהם קסבר יש זיקה ולפיכך חליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין אי הכי קמייתא נמי (לא) צריך אי גפיל בבא הכי נמי לא צריכא דנפיל בזה אחי' נפל תוא [חליץ] ראובן נפל אידך חליץ שמעון נפל אידך חליץ האי מפיפק זיקתו פירוש נפיל בבא אי שבאו לפני ב"ד לאחר שמתו ג'

לשמואל דאמר חלץ לבעלת הגט לא נפטרה צרה והדר פריך לרב דאמר חליצה פסולה צריך לחזור על כל האחין מסיפא דקתני וכן אתה אומר בשני יבמין ויבמה אחת ואילו מרישא לא פריך ליה אלמא לאו מילתא מיתליין אהרדי ניהו וללישנא קמא חלץ לאחיות אף האחיות לא נפטרו וללשנא בתרא חלץ לאחיות נפטרו אחיות ופסק הרב כלישנא בתרא: איבעיא להו בעלת הגט ובעלת מאמר איזה מהן קודמת לחליצה ואסיקנא כדי הדדי

מסורת הש"ס

א) ז"ל רבה. יעב"ך.
ב) לקמן נא: נג., א נעיל
ז) ע"פ ד, ס"פ אחר,

גליון הש"ס

תום' ד"ה וחליצה פסולה וכו' וכן סופתו דרבנן דקרי ליה בירושלמי וכו'. ע' נעיל דף יא ע"פ מדי"ה רש"י:

הגהות הגר"א

[א] תום' ד"ה וחליצה. כמו שפירש צנוקטרס. י"ב יכ"ד הרמב"ם: [ב] שם אלא נראה לר"י דלא כו'. י"ב וכן עיקר וע"ל כ ע"כ וכה בתוספתא פ"ו (ועמ"ש רענו צה"ע פ"י ק"ע ס"ק ט"ו ופ"ק מ"ה):

תום' חד מקבאי (והשך)

חלוצתו ומיהו למ"ד אין זיקה אין צריכה לחזור על כל האחין. למ"ד יש זיקה לא אלימא חליצה פסולה למפקע זיקה וכו"ת מכדי רב אתא לאשמעינן חליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין למה לי לאשמעינן בנפול בזה אחר זה ובאמצעית (צאת) לאשמעינן בנפול בבא אחת וכל אחת צריכה חליצה משניהם. איך הכי נמי אלא רבותא אשמעינן לא מיבעיא אי דנפיל בבא אחת דיוקא אלימא היא וצריכה לחזור על האחין אלא אפילו חלץ זה לאחת וזה חלץ לאחת דקלשא ליה זיקה משום אסור (אחות) חלוצתו שאינה צריכה לחזור על האחין (ליבומי) [אי נמין] לא מיבעיא דנפול בבא א' ויכין. ויש זיקה הוי"ל חליצה פסולה דארווייתא דהיא זקוקתו ואלא אפי' בזה אחי' שאין החליצה פסולה משום זיקה אלא משום (אחות) חלוצתו שאינה פסולה אלא מדרבנן (מ"מ) צריכה לחזור על האחין. וחליצה פסולה דאשמעינן משום דצינה ראויה להתייבם. ושמואל אמר א' חולץ לכולן. מכדי שמעינן ליה לשמואל דאמר חליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין הכי דשמעון חליצה כשרה חלץ לה ראובן חליצה פסולה ומשני מאי אחד חולץ לכולן ואמצעית דהא לא מיפטר לה. והא כולן קאמר כיון דרובא גביה קרי להו אחי' ואב"א כי קאמר שמואל חליצה פסולה בעיא למפטר צרה אבל אנפשה פטרה. כתבתי דברי שמואל אע"פ דהולכה כרב לאשמעינן דבמילתא דחליץ לאחיות לא פליג עליה דרב ואיכא למ"ד אליבא דרב כיון דחליצה פסולה צריכה לחזור על כל האחין הכי נמי צריכה לחזור על כל הצרות וכיון דהלכה כשמואל דאמר [חליץ] לצרות נפטרו אחיות שומעין דלית הלכתא כרב דהא בהא תליא. ולא מילתא היא דגרסינן בפרק גט נגמליאל נתן לה גט לזו וגט לזו חולץ לראשונה וכו' לימא תהוי ויתובתא

^[1] ע"י צה"ש נאן. (3) נראה דנ"ל אפילו דאמייבם חד מיית אידך לא נפטרה וכו'. (4) נראה דספק כולן נפל וכל דתנן דלמ יבם מוציא את אשת אחיו חליצה היינו למ"ד דיש זיקה וספק דקדיל דיש זיקה וכו'. (7) ז"ל וכן בשמת השני